

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว ทำการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานวางแผนครอบครัว และประชาชนผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข ได้ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ก. หน่วยงานด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการวางแผนครอบครัว

๑. การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ของหน่วยงานในการเผยแพร่ความรู้ การวางแผนครอบครัวโดยทั่วไป โสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้ทุกครั้งที่ทำการเผยแพร่ เป็นโสตทัศนอุปกรณ์ ประเภทวีสดูกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์ คือ เอกสารเล่ม และโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทวีสดูมีทรง คือ ของจำลอง ของตัวอย่าง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๐ ๒.๖๐ และ ๒.๖๐ ตามลำดับ เฉพาะใน กรุงเทพมหานคร โสตทัศนอุปกรณ์ที่ใช้มาก เป็นโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทกิจกรรม คือ การบรรยาย หรืออบรม และโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทวีสดูกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์ คือ เอกสารเล่ม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ และ ๓.๘๖

สำหรับโสตทัศนอุปกรณ์ที่ไม่เคยใช้เลยในการเผยแพร่ความรู้โดยทั่วไปเป็น โสตทัศนอุปกรณ์ประเภทกิจกรรม คือ หุ่นกระบอก ลิเก หมอลำ และ หนังสติ่ง ใน กรุงเทพมหานคร โสตทัศนอุปกรณ์ที่ไม่เคยใช้เลยและใช้น้อยที่สุด เป็นโสตทัศนอุปกรณ์ประเภท กิจกรรม คือ หนังสติ่ง ลิเก หุ่นกระบอก และ หมอลำ มีค่าเฉลี่ย ๐.๔๖, ๐.๖๐, ๐.๖๖ และ ๐.๗๓ ตามลำดับ

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานวางแผนครอบครัวมีความเห็นว่า โสตทัศนอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการให้ความรู้การวางแผนครอบครัวได้แก่ รายการโทรทัศน์ ของตัวอย่าง รายการวิทยุ เอกสารใบปลิว ของจำลอง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓, ๓.๘๖, ๓.๘๐, ๓.๘๐ และ ๓.๘๐ ตามลำดับ

๒. สภาพการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของหน่วยงาน มีดังนี้คือ

๒.๑ การกำหนดนโยบายของหน่วยงานรัฐบาล จะกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการเผยแพร่ความรู้ ในหน่วยงานเอกชนจะกำหนดจากคณะกรรมการของหน่วยงาน

๒.๒ การวางแผนงานทั้งในหน่วยงานรัฐบาล และ เอกชน จะมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวล่วงหน้ามากกว่า ๑ ปี

๒.๓ งบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาลมาจากงบประมาณแผ่นดินและจากการช่วยเหลือขององค์การต่างประเทศเท่ากัน หน่วยงานเอกชนได้รับงบประมาณจากการช่วยเหลือขององค์การต่างประเทศมากที่สุด

ทั้งหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน เห็นว่างบประมาณที่ได้รับหากได้เพิ่มจะทำให้การดำเนินงานดีขึ้น

๒.๔ หน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชนให้ความสนับสนุนในการจัดหาโสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นโสตทัศนูปกรณ์ประเภทกิจกรรมบางชนิด คือ ลิเก หมอลำ หนังตะลุง หุ่นกระบอก ให้ความสนับสนุนน้อย

๒.๕ หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนต้องการโสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉายมากที่สุด เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวโดยทั่วไป สำหรับในกรุงเทพมหานครต้องการโสตทัศนูปกรณ์ประเภทที่ใช้กับเครื่องฉายและการจัดรายการมากที่สุด

๒.๖ ทั้งหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน มีการประเมินผลการใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว โดยหน่วยงานรัฐบาลใช้วิธีการประเมินผลจากการสอบถามประชาชนและสังเกตความชอบของประชาชนที่มีต่อโสตทัศนูปกรณ์ หน่วยงานเอกชนใช้วิธีประเมินผลจากแบบสอบถามหลังจากการเผยแพร่ จากสถิติผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว และจดหมายจากผู้ฟังรายการวิทยุ

๓. การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวโดยทั่วไป นั้นมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดหาโสตทัศนูปกรณ์มีไม่เพียงพอและจำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้การเผยแพร่มีไม่เพียงพอมากที่สุด คือร้อยละ ๕๓.๓๓ เท่ากัน และรองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับจำนวนโสตทัศนูปกรณ์มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๔๖.๖๖

ส่วนในกรุงเทพมหานคร มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้การเผยแพร่ มีไม่เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ ๔๐.๐๐

๔. เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในหน่วยงาน วางแผนครอบครัว ได้รับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์ จากการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่ โดยทำงานในหน้าที่นักวิชาการและเจ้าหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ข. ประชาชนที่มารับบริการวางแผนครอบครัวจากศูนย์บริการสาธารณสุข

๑. ผู้ที่มารับบริการวางแผนครอบครัวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๕ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และมีอาชีพเป็นแม่บ้าน

๒. เหตุผลที่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวมาคุมกำเนิดคือ ต้องการหยุดการ มีบุตรชั่วคราว

๓. ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวได้รับข่าวสารความรู้ทั่วไปจาก วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเป็น ๑.๙๖, ๑.๖๒ และ ๑.๕๘ ตามลำดับ และ เชื่อกันว่าที่มาจากโทรทัศน์มากที่สุด คือร้อยละ ๔๐.๘๐ รองลงมาเป็นรายการวิทยุ ร้อยละ ๓๒.๘๐

๔. ผู้มารับบริการวางแผนครอบครัวได้รับความรู้ในการวางแผนครอบครัวจากการโฆษณาที่พิมพ์ลงในวัสดุต่าง ๆ มากที่สุดคือ ร้อยละ ๘๐.๘๐ และความรู้ที่ได้รับนั้นมีผลต่อการตัดสินใจใช้วิธีการคุมกำเนิดตามที่ได้รับข่าวมา วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทราบมาจากโสตทัศนูปกรณ์ประเภทวีดีโอกราฟฟิกและสิ่งพิมพ์คือ เอกสารเล่ม

๕. ผู้มารับบริการวางแผนครอบครัวมีความเห็นด้วยกับการใช้ภาพยนตร์ในการโฆษณาและให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากที่สุด คือร้อยละ ๘๘.๐๐ รองลงมา เป็นรายการโทรทัศน์ ร้อยละ ๘๕.๖๐

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวในกรุงเทพมหานคร นั้นใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทกิจกรรมคือ การให้การบรรยายหรืออบรม มากที่สุด และรองลงมา

ได้แก่ โสตทัศนูปกรณ์ประเภทวีสดูกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์ คือ เอกสารเล่ม ซึ่งการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว มีความเห็นว่าโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้ในกรุงเทพมหานคร คือ รายการโทรทัศน์ ของตัวอย่าง รายการวิทยุ เอกสารใบปลิว และของจำลอง

สำหรับผู้มารับบริการวางแผนครอบครัวจากศูนย์บริการสาธารณสุข เคยได้ทราบความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวจาก การโฆษณาที่พิมพ์ลงในวัสดุต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายการวิทยุ และโสตทัศนูปกรณ์ที่ให้ความรู้วิธีการคุมกำเนิดในปัจจุบันคือ เอกสารเล่ม แต่ผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว เห็นด้วยกับการใช้ภาพยนตร์ในการโฆษณาความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และ การเข้ารับการอบรม

ดังนั้นจะเห็นว่า การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มารับบริการวางแผนครอบครัวเท่าที่ควร

ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "โสตทัศนูปกรณ์ประเภทวีสดูกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์เหมาะสมในการให้ความรู้ทางด้านการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร" นั้น สมมติฐานดังกล่าวที่ได้ตั้งไว้ไม่เป็นจริง เพราะประชาชนให้ความสนใจในโสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย การจัดรายการ และ กิจกรรม (การเข้ารับการอบรม) มากกว่า โสตทัศนูปกรณ์ประเภทวีสดูกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์

ข้อเสนอแนะ

๑. หน่วยงานด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการวางแผนครอบครัว ควรเพิ่มการผลิตภาพยนตร์ การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ให้มากขึ้น เพราะ เป็นที่ต้องการทั้งของเจ้าหน้าที่และของประชาชน

๒. การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวนั้น โสตทัศนูปกรณ์อีกประเภทหนึ่งสมควรได้รับความสนใจให้มีการใช้มากขึ้นคือ การส่งความรู้ทางไปรษณีย์ เพราะประชาชนเห็นด้วยกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทนี้มาก แต่การใช้ของ

หน่วยงานวางแผนครอบครัวมีน้อย

นอกจากนั้นการเผยแพร่ความรู้โดยการโฆษณาที่พิมพ์ลงในวัสดุต่าง ๆ นั้น แม้ประชาชนจะไม่เห็นด้วยมากเท่าใดนัก แต่ประชาชนก็ทราบข่าวจากโสตทัศนูปกรณ์ประเภทนี้มากที่สุด จึงควรใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทนี้ให้มากขึ้น

๓. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตและใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว ควรจะมีการประเมินผลโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้ผลิตและได้ใช้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด อยู่ในความสนใจของประชาชนหรือไม่ เพื่อผลิตโสตทัศนูปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

๔. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นข้อมูลที่มีข้อจำกัดคือ ได้ข้อมูลเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น จึงทำให้ผลการวิจัยอาจไม่แน่นอนเท่าที่ควร ดังนั้นหากมีการวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป ผู้ทำการวิจัยควรใช้ตัวอย่างประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยเก็บข้อมูลจากศูนย์บริการทำหมันชาย และศูนย์บริการวางแผนครอบครัวในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานวางแผนครอบครัวในการเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้การวางแผนครอบครัว

๕. ควรทำการวิจัยหารูปแบบของโสตทัศนูปกรณ์ที่จะสามารถให้ความรู้และดึงดูดความสนใจของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ